Inetrvju: Paddy Ashdown, Visoki predstavnik u BiH za Vecernji list: “Hrvati u BiH najmalobrojniji su, ali najmoćniji”

BiH ima najnižu inflaciju, odnosno najstabilniju valutu, imamo slobodu kretanja, izbori se održavaju u miru. Ovdje je za šest godina postignuto daleko više nego u Sjevernoj Irskoj za 30 godina…

S Visokim predstavnikom u BiH Paddyjem Ashdownom razgovarali smo u njegovu sarajevskom uredu. Na početku intervjua pitali smo ga kako vidi napredak BiH?

PA: Bio sam među prvim bojovnicima koji su marširali Belfastom u kojem sam živio prije 30 godina, kad su katoličke kuće spaljene. Vjerujte, onamo se još nitko nije vratio, a ovdje jest – 250 tisuća. Iako mi na Zapadu smatramo da ne postižemo dovoljno brz uspjeh, ipak mislim da je ovo što je BiH postigla nakon rata uistinu izvanredno.

Čime biste to mogli ilustrirati?

PA: Primjerice, BiH ima najnižu inflaciju, odnosno najstabilniju valutu, imamo slobodu kretanja, izbori se održavaju u miru. Ovdje je za šest godina postignuto daleko više nego u Sjevernoj Irskoj za 30 godina. Ali vrijeme nije na bh strani. Mi sada moramo jako puno toga prijeći. S obzirom na tu daljinu puta moramo ubrzati postizanje napretka. Prije svega da bi ova zemlja bila u funkciji. Trebamo omogućiti ljudima da rade, da gospodarstvo profunkcionira, da Vlada bude u potpunoj funkciji. Ako ne prođemo potpune reforme, propast ćemo. Stoga moramo sve ubrzati.

Međunarodna zajednica ostaje

Rekli ste vrijeme nije na strani BiH. Zašto?

PA: U sljedeće dvije do tri godine međunarodna zajednica donijet će odluku o tome hoće će nastaviti pridonositi uspostavi stabilnosti Bosne i Hercegovine, ili ćemo jednostavno ostati ovdje da onemogućimo širenje nestabilnosti. Bez obzira na to jesmo li pozitivni ili negativni partneri.

U mnogo čemu budućnost BiH ovisit će i o tome tko će pobijediti na sljedećim izborima. Koga biste vi voljeli za pobjednika?

PA: Moj posao nije da prejudiciram ishod izbora i da odabirem pobjednike. Moj posao je da radim na reformama da bismo ovu državu odveli u Europu. Ja ću surađivati sa svima. Odnosno s onima koji su opredijeljeni za reformu u zemlji. Morat ću raditi i protiv svih onih koji žele opstruirati i vratiti BiH unatrag. Mene zanimaju samo programi i aktivnosti. Bit će nemoguće raditi s onim strankama i ljudima koji žele ovu zemlju vratiti u prošlost. Meni je bitno ono što ljudi rade, a ne što kažu.

Vaš prethodnik jako je puno vremena trošio na smjenjivanje HDZ-ovih kandidata. Vi ste zadržali kontinuitet. Kakvim vi ocjenjujete sadašnji rad HDZ-a?

PA: To trebate pitati HDZ. Nemoguće je raditi sa snagama koje žele vratiti BiH u konflikt, destruktivni nacionalizam, ili prošlost. Mi moramo jednostavno sačekati i vidjeti što će razne stranke učiniti.

Zašto vi izbjegavate susrete s HDZ-om?

PA: Ja se ne sastajem sa stranačkim političarima. Dakle, ni sa HDZ-ovim niti sa SDP-ovim niti bilo koje druge stranke. S njima se sastajem jedino ako su na funkciji. Recimo, sastao sam se s Lagumdžijom kao ministrom vanjskih poslova, ili pak s

hadezeovcem Miljenkom Jelićem, koji je načelnik Širokog Brijega.

Politička istraga o Hercegovačkoj banci

Hoćete li rezultate istrage o Hercegovačkoj banci iznijeti uoči izbora?

PA: Što se tiče Hercegovačke banke mogu reći da vladavina prava za mene jest najvažnija stvar. Apsolutno sam odlučan ne dopustiti sustav kojim će rukovoditi politika. Postoje i oni koji su i meni sugerirali da smo trebali tretirati taj slučaj pred sudom kao politički čin. Rekao sam – ne. Jer istraga o Hercegovačkoj banci bit će zakonska. Kada bude sve spremno rezultati će biti poznati i neće biti iskorišteni u političke svrhe.

Jednako kao Hercegovačka banka, tako i istraga o ubojstvu hrvatskog ministra Joze Leutara jako frustrira Hrvate. I vi ste obećali da ćete nešto poduzeti?

PA: Moj je posao da osiguram da se prema svim predmetima pred sudom postupa na ispravan način, a posebno da ne dolazi do nerazumnih zastoja. U cijeloj priči meni je nejasno zašto obrana nije omogućila da suđenje napreduje. Promatram taj slučaj ima li zastoja ili odugovlačenja, ali zasad nemam nikakva razloga poduzeti bilo koje druge mjere.

Obrana opstruira slučaj Leutar

Vama onda očigledno vaši savjetnici nisu prenijeli da sudac Miso na najgrublji način opstruira suđenje. Primjerice, za ključnog svjedoka Merima Galijatovića ustvrdio je da se nalazi u Americi. No, naš novinar ga je snimio ovih dana kako bezbrižno roštilja tu u blizini Sarajeva?

PA: To ipak nije pitanje za mene, već za sud. Ja jednostavno smatram da je iznenađujuće da obrana zadržava napredak suđenja. Možda nisam u pravu. Inače, ne mogu se upuštati u sve probleme. Imam ih previše. Imam cijelu šumu problema. Ja se

izgubim u njima. Zato se moram usredotočiti na određene stvari ili u suprotnom neću ništa postići. Neću se zavlačiti u detalje ako nisu važni.

Hrvati kao najmalobrojniji narod jako se boje majorizacije. Taj strah pojačavaju i odluke Visokog predstavnika koji smjenjuje uglavnom Hrvate?

PA: Hrvati mogu biti brojčano najmanji, ali su gospodarski najjači. Hercegovina jeste gospodarska moć u ovoj zemlji. Hrvati u Hercegovini mogu dobiti više od reformi koje će poticati slobodnu trgovinu. Hrvati to mogu napraviti bolje od bilo koje druge nacije. Hrvati iz Hercegovine mogu daleko više iskoristiti priključenje Europi nego drugi narodi.

Zašto?

PA: Zato što u budućnosti nema granica u Europi. Odnosi s Hrvatskom mogu biti odnosi bez granica ako Hrvati u Hercegovini shvate da su oni najmalobrojniji, ali da ekonomski mogu biti najmoćniji. Zato trebaju dati svoj glas za reforme. Jer oni mogu te reforme podići lakše nego svi ostali. Rekao sam u Hercegovini – vjerujete u sebe.

Nema velike Hrvatske

Nedavno Vas je jedan Bošnjak u Parlamentu upozorio da biste se još trebali bojati velike Hrvatske i velike Srbije?

PA: Ne vjerujem da vlada u Zagrebu ima interesa za veliku Hrvatsku. Ako želite oživjeti te duhove iz prošlosti, zaplašiti ljude prije glasovanja, svakako da tako možete postupiti. Međutim, to je jako destruktivno. Mislim da je savršeno opravdano kad se govori o budućnosti BiH da će Zagreb u tome procesu odigrati konstruktivnu ulogu. Nedavno sam rekao Koštunici i Mesiću da nema problema koji se ovdje ne mogu riješiti. Ali, oni se moraju rješavati kao sastavni dio regije.

Iako stalno ističete da ćete se boriti protiv promjena granica, ipak mislim da ste duboko za neke promjene u BiH?

PA: Neeee.

Ne mislite da je previše granica unutar BiH?

PA: Da, vjerojatno.

I ne biste to mijenjali?

Ali takva je odluka na građanima BiH. Da bih bio apsolutno jasan naglasit ću – Daytonski sporazum naš je temelj. I ja ga ne mogu mijenjati. Morate znati da je uz sve njegove manjkavosti to sporazum koji nam je donio mir. Neće biti novog Daytonskog sporazuma. On se samo može mijenjati vašim dogovorom. Ljudi moraju postići dogovor. Znam da je u ovakvoj BiH sada lakše trgovati s Njemačkom nego s Banjom Lukom. Ako to ne promijenite onda će vaše gospodarstvo doživjeti slom. Ja samo mogu postaviti pitanje dokle će šutjeti prosvjeta, zdravstvo i drugi što nemaju novca, a istodobno odlaze velika sredstva za birokrate i političare.